

**”Sinun pitää olla metsän arvoinen, jotta saat kutsun  
sen peiton alle.”**

Metsän ja naiseuden yhteen nivoutuminen Linnea Kuuluvaisen teoksessa *Metsän  
peitto* (2024)

Emma Korhonen  
Kandidaatintutkielma  
Kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelma, Kotimainen kirjallisuus  
Historian, kulttuurin ja taiteidentutkimuksen laitos  
Humanistinen tiedekunta  
Turun yliopisto  
Maaliskuu 2025

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu  
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Kandidaatintutkielma

## **Kirjallisuustieteiden tutkinto-ohjelma, kotimainen kirjallisuus**

**Emma Korhonen**

**”Sinun pitää olla metsän arvoinen, jotta saat kutsun sen peiton alle.” Metsän ja naiseuden yhteen nivoutuminen Linnea Kuuluvaisen teoksessa *Metsän peitto* (2024)**

**Sivumäärä: 23**

Tutkielmassani tarkastelen, miten metsä ja naiseus nivoutuvat yhteen Linnea Kuuluvaisen teoksessa *Metsän peitto* (2024). Tutkimusongelmani on se, toisentaako Kuuluvaisen teos ajatusta siitä, että nainen ja luonto ovat toisistaan erottamattomia. Pohdin myös keinoja, jotka rikkovat kyseistä käsitystä.

Tutkielmani teoreettinen tausta on ekofeministisessä kirjallisuudentutkimuksessa, joka yhdistää ekokriittistä ja feminististä kirjallisuudentutkimusta. Ekokriittisyys näkyy etenkin metsän tunteiden ja kokemuksen pohdinnassa, feminismi naisen asemassa miehiä ja luontoa kohtaan. Yksi merkittävistä kirjallisista lähteistäni on Toni Lahtisen ja Markku Lehtimäen toimittama *Äänekäs kevät: Ekokriittinen kirjallisuudentutkimus* (2008), joka sisältää artikkeleita kotimaisesta kirjallisuudesta pääosin ekokriittisessä valossa. Ekofeminismin puolella merkittävä tutkija on esimerkiksi Janis Birkeland (1993), jonka ajatuksia hyödynnän useassa alaluvussa. Tämän lisäksi tarkastelen muun muassa, miten dystopiagenre antaa hedelmällisen alustan ekofeminististen piirteiden tutkimiseen.

Keskeinen metodini on lähiluku, jossa peilaan teoksesta poimittuja sitaatteja tutkimuskirjallisuuteen ja aiempaan kirjallisuuteen. Tarkastelen etenkin, millaisin keinoin metsää ja naiseutta rinnastetaan toisiinsa. Analysoin sitaatteja ekofeministisessä valossa ja pohdin mahdollisuutta asettaa Kuuluvaisen teoksen kyseisen kirjallisuuden jatkumoon. Tutkielmani ensimmäinen käsittelyluku painottaa ekokriittistä näkökulmaa, toinen feminististä.

*Metsän peitto* hyödyntää pitkälti naisten ja luonnon välistä suhdetta, joka on miehiin verrattuna alisteinen. Naisten lisääntymistä säädellään, jotta he voivat tuottaa tarvittavaa materiaalia eli lapsia yhteiskunnalle. Kumpikin päähenkilöistä, Ingrid ja Edla juurtuvat metsän peiton alle eikä teoksen miespuolisille henkilöihahmoille anneta mahdollisuutta samanlaiseen kokemukseen. Tapahtumien taustalla vaikuttaa tarunnainen, joka on risteymä luonnosta ja naisesta. Teos antaa kuitenkin viitteitä siitä, että metsästä voi myös löytää itsensä ja kokemuksen rauhasta.

**Avainsanat:** Linnea Kuuluvainen, ekofeminismi, dystopia, metsänpeitto

# Sisällysluettelo

<b>1 Johdanto</b>	<b>4</b>
1.1 Tutkimuksen lähtökohdat	4
1.2 Teoreettinen tausta	5
<b>2 Metsä alisteisena toimijana</b>	<b>8</b>
2.1 Dystopiatroopit ja ekofeministisyys	8
2.2 Tuhoutuva luonto	10
2.3 Metsän tunteet	11
<b>3 Ruumiillistava metsä</b>	<b>14</b>
3.1 Valta-asetelmat ja naisen keho	14
3.2 Metsänpeitto vai metsän peitto?	15
3.3 Naisen ja metsän kohtalo	18
<b>4 Lopuksi</b>	<b>20</b>
<b>Lähteet</b>	<b>21</b>

# 1 Johdanto

## 1.1 Tutkimuksen lähtökohdat

Linnea Kuuluvaisen esikoisromaani *Metsän peitto* (= MP, 2024) sijoittuu tulevaisuuden Turkuun, tarkemmin Valtio-nimiseen kaupunkiin, joka on rakennettu metsää hylkivän muurin sisälle. Metsä kokee vihaa vuosikausia jatkuneen kaltoinkohtelun vuoksi ja tahtoo kostaa ihmisille epäoikeudenmukaisesta kohtalostaan. Teoksessa seurataan kahta nuorta naishenkilöhahmoa, Ingridiä ja Edlaa, jotka kertovat tarinaa kahdella eri aikatasolla. Ingrid elää kenties symbolisesti George Orwelliin viitaten vuodessa 2084, kun taas Edlan elämä sijoittuu vuoteen 2060. Genreltään teos on esimerkiksi dystopiaa.

Teos käsittelee esimerkiksi erilaisia valta-asetelmiä, naisen oikeutta omaan kehoonsa sekä riskitriitaista luontoyhteyttä. Metsä on vuorotellen elollinen olento, kansalaisten vihollinen ja kaiku isoäidin muistoissa.. Tässä tutkielmassa tarkastelen, millä tavoin metsä ja naiseus nivoutuvat yhteen Kuuluvaisen *Metsän peitto* -teoksessa. Näkökulmani tutkielmaan on ekofeministinen, joka yhdistää ekokriittistä ja feminististä kirjallisuudentutkimusta. Tutkin myös sitä, miten dystopiatroopit toisentuvat teoksessa, jossa eletään ekokatastrofin jälkeisessä maailmassa.

Ingridin ja Edlan elämät ovat teoksessa erilaisissa ristikohtissa. Ingridin todellisuudessa raskautta säädellään ankarasti, ja luvattomassa tapauksessa lapsi heitetään metsään surman suuhun. Teoksen alussa Ingrid saa edesmenneen äitinsä kollegalta kutsun Suopursu-operaatioon, jossa hän lähtee osana ryhmää tutkimaan rauhoittuneen metsän asutusmahdollisuuksia. Edlan näkökulmassa paljastuu, että hän on raskaana poikaystävänsä Kristianille. Tämä kaikki tapahtuu entisessä Turussa, jossa uudet säännöt vasta ovat rakentumaisillaan, metsän viha ihmisiä kohtaan on herännyt ja kaupunki on vielä vaarallinen paikka asua.

Olen valinnut tutkia *Metsän peittoa* sen aiheen ajankohtaisuuden vuoksi. Ihmiskuntaa ja maailmaa uhkaa ekologinen kestävyyskriisi, jonka yksi merkittävimmistä syistä on käsitys luonnon ja ihmisen erillisyydestä, kuten käyttämäni tutkimusartikkeli toteaa Sitraan (2021) viitaten (Pecoraro ym. 2023, 9). Nopea teknologinen kehitys on lisännyt mahdollisuuksia käyttää luontoa ihmisten tarpeiden ja halujen mukaan, jolloin ihmisellä on ollut tuhoava vaikutus maapallon ekosysteemeihin. Nykyään voidaankin puhua ihmiskeskeisestä eli antroposeenisestä aikakaudesta. (Pecoraro ym. 2023, 9.) Olen kiinnostunut omilta osin siitä, miten tämä luonnon ja etenkin metsän alistaminen yhdistyvät naiseuteen *Metsän peitossa*. Tavoitteenani

on nostaa esille, miten tänäkin päivänä erilaiset yhteiskunnalliset keinot ylläpitävät ajatusta siitä, että nainen ja luonto – eli metsä – ovat yhtä.

Kiinnostavaksi *Metsän peiton* tutkimisen tekee sen, että teoksen päähenkilöt, mutta myös itse tekijä ja muut keskeiset henkilöahmot ovat naisia. Lynn Stearney (1994, 145) tuo esille, miten ekofeministisessä tutkimuksessa luontoon liitetään usein sukupuoli. Hänen mukaansa ”luontoäidin” käsitettä voidaan pitää yhtenä ekofeminismin kantamista mielikuvista.

Stearney (1994, 152) tarkentaa, että ekofeministinen keskustelu on yhdistänyt ”luontoäidin” elämän antavan ja elämää ylläpitävän luonteen lisäksi myös ihmisäitiyden ja ihmisen biologisen lisääntymisprosessin maapalloon: ”[e]kofeministien mukaan naiset ja maapallo jakavat elintärkeitä elämää antavia ominaisuuksia, jotka yhdistävät naiset ja maapallon symbolisesti, henkisesti sekä fyysisesti äideiksi.” Kyseinen näkökulma heijastuu myös *Metsän peittoon*, jossa naisen raskauden rajoittaminen näkyy esimerkiksi metsän kasvun hillitsemisenä.

Ekofeministinen kirjallisuudentutkimus on etenkin Suomessa suhteellisen nuori suuntaus, joka on herättänyt suurta kiinnostusta vasta 2000-luvun alkupuolella. Ekofeministisiä opinnäytteitä ovat tehneet esimerkiksi Outi Kanerva-Ural (2003), joka on käsitellyt väitöskirjassaan Brita Polttilan lyriikkaa ja proosaa sekä Marjo-Riikka Stenius (2006), joka on tutkinut väitöskirjassaan Sari Peltoniemen *Hirvi*-teoksen (2001) maailmankuvaa ja mytologisuutta. Tuorein löytämäni ekofeministinen tutkielma on vuodelta 2024, kyseessä on Katariina Korhosen kandidaatintutkielma, jossa pohditaan Aino Kallaksen *Sudenmorsiamen* (1928) naisihmisten erityispiirteitä.

Kuuluvaisen teoksen nimi on viittaus metsänpeittoon joutumisesta. Laura Starkin (2006, 357) mukaan metsänpeitto on uskomus, jossa eläin tai tässä tapauksessa ihminen joutuu yliluonnollisella tavalla eksyksiin eikä löydä takaisin. Toisinaan metsänpeittoon vie esimerkiksi jokin olento – *Metsän peitossa* tämä on tarunnainen. Stark (2006, 367) lisää, että metsänpeittoon joutuivat tyypillisesti naiset ja lapset. Tämä on mielenkiintoinen näkökulma sitä ajatellen, että tutkielmani tausta on ekofeministinen, ja pohdinkin myös naisen alistamisen keinoja tarkastelemassani kaunokirjallisessa teoksessa.

## 1.2 Teoreettinen tausta

Tutkimukseni teoreettinen lähtökohta on ekofeministinen, joka yhdistää sekä ekokriittistä että feminististä kirjallisuudentutkimusta. Ekokritiikki pohtii luonnon ja ihmisen välistä yhteyttä

sekä näiden merkityksiä (Lahtinen & Lehtimäki 2008, 9) kun taas feministinen kirjallisuuden tutkimus pohtii sukupuolen asemaa ja arvottamista kirjallisessa tekstissä (Morris 1993, 17).

Ekofeminismi on termi, joka on peräisin useista sosiaalisista liikkeistä – kuten feministisistä, rauhaan pohjautuvista sekä ekologisista liikkeistä 1970- ja 1980-lukujen alkupuolella. Termiä käytti ensimmäisen kerran Françoise d'Eaubonne, mutta termi vakiintui vasta useiden protestien ja ympäristötuhojen vastaisen toiminnan jälkeen. (Gaard 1993, 1; Mies & Shiva 1993, 13.) Vaikka ekofeminismi on arvojärjestelmä, sosiaalinen liike ja käytäntö, se antaa mahdollisuuden myös poliittiseen tarkasteluun, jossa tutkitaan yhteyttä androsentrismiin eli mieskeskeisen maailmankuvan ja luonnon tuhoamisen välillä (Birkeland 1993, 18).

Taustansa vuoksi ekofeminismi kutsuu poissulkemaan sortamisen kaikilla tasoilla: sukupuolen, rodun, luokan, eläinlajien ja luonnon keskuudessa. Teoreettinen pohja on käsityksessä, että naiseus kytkeytyy kaikkeen elämään. (Gaard 1993, 1.) Tavat, joilla naisia ja luontoa on kuvattu länsimaalaisessa perinteessä, ovat johtaneet aliarvostukseen kaikessa, mikä liittyy naiseuteen, tunteisiin, eläimiin, luontoon ja kehoon. Vastakkain on asetettu miehyys, järki, ihmiset, kulttuuri ja mieli. Ekofeminismin tavoitteena on purkaa kyseisiä dualistisia asetelmia. (Gaard 1993, 4–5.) Ekofeministit uskovat, että on mahdotonta luopua luonnon hyväksikäytöstä ilman ihmissorron loppumista ja päin vastoin. Tästä syystä patriarkaaliset käsitykset on paljastettava ja murrettava konseptia siitä, että miehillä olisi ylivalta naisiin verrattuna. (Birkeland 1993, 19.)

Keskeinen käsite ekofeministisessä tutkimuksessa onkin juuri patriarkaatti, joka tarkoittaa miesten hallitsemaa yhteiskuntaa. Etenkin länsimaalaisessa kulttuurissa ”maskuliiniset” konstruktiot on sisäistetty ajatusmaailmoihimme ja instituutioihimme, mikä heijastuu päivittäisissä sosiaalisissa kanssakäymisissä. (Birkeland 1993, 17.)

Kun naiset ovat pyrkineet osallistumaan luonnon vastaiseen kamppailuun, heidät on hiljennetty tai linkitetty perinteisesti feminiinisiin rooleihin (Gaard 1993, 5). Tämän lisäksi naiset tulivat tietoiseksi patriarkaalisen väkivallan yhteydestä toisiin ihmisiin ja luontoon. Yritysten ja armeijoiden aggressio luontoon koettiin lähes vihana naisten kehoja kohtaan. (Mies & Shiva 1994, 14.) Birkeland (1993, 35) tuo esille, miten yli 90 % väkivaltarikoksista on miesten aiheuttamaa. Hän lisää myös, miten armeijan koulutus pyrkii luopumaan alokkaidensa ”feminiinisistä piirteistä” kuten tunteista ja tekemään sotilaistaan ”miehiä”. Alistamisen ja väkivallan yhteyttä tutkin myöhemmin etenkin luvussa valta-asetelmat ja naisen keho.

Yksi ekofeministin kohtaama kritiikki on se, että näkemyksen mukaan naiset olisivat perustavanlaatuisesti suuremmassa yhteydessä luontoon kuin miehet. Taustalla on essentialismi eli olemusajattelu, joka ei sovi yhteen ekofeministisen logiikan kanssa vaan on todennäköisesti patriarkaalisen ajatuksen tulosta. (Birkeland 1993, 22.) Tämän lisäksi naisen ja luonnon yhdistäminen toisiinsa redusoi naiset biologiaan ja ylläpitää vahingollisia asenteita luontoa kohtaan. Tällöin nainen voidaan ymmärtää pelkäksi biologiseksi impulssiksi ilman gender-koodausta, jolloin naisen ja luonnon hallintaan on mahdollista hyödyntää samanlaisia mekanismeja. (Lahtinen 2008, 158.)

Andrea Campbellin (2008, 9) mukaan sekä itse ekofeminismi, mutta myös ekofeministinen kirjallisuudentutkimus ovat kasvavia aloja. Campbell (2008, 9–10) lisää, miten ekofeministinen kirjallisuudentutkimus vie eteenpäin ekokriittistä kirjallisuudentutkimusta nostamalla esiin ääniä, jotka mahdollistavat erilaisten ongelmien esille tuomisen. On vaihtelevaa, miten suurissa määrin ekofeminismi näkyy kirjallisuudentutkimuksessa. Tutkimuksessa on edetty, mutta sillä olisi mahdollisuuksia edetä pidemmälle sekä analyysin syvyydessä, että laajuudessa. (Murphy 2023, 1.) Tuon kolmannessa alaluvussa esille, miten Kuuluvaisen teoksen voisi linkittää suomalaisen ekofeministisen kirjallisuuden jatkumoon, jossa on ominaista tarkastella naisen ja luonnon kohtelua kriittisesti.

Yksi tutkielmani käsitteistä on dystopia, joka tarkoittaa useimmiten tulevaisuuteen sijoittuvaa, epätoivottua yhteiskuntaa (Isomaa & Lahtinen 2017, 7). Dystopia on tutkielmassani olennainen kehikko, joka asettaa *Metsän peitossa* naiseuteen ja metsään kytkeytyvät tapahtumat tietoisfiktion sateenvarjon alle. Tuon ensimmäisessä käsittelyluvussa esille, miten erilaiset dystopian elementit näkyvät Kuuluvaisen teoksessa.

Esittelen ja avaän tutkielmassani etenkin ekokriittisessä tutkimuksessa käytettyjä käsitteitä kuten personifikaatio, pateettinen harha ja affektiivisuus, joita peilaan lähdeteokseen. Pohdin myös, miten reduktionismin käsite näkyy teoksessa. Tämän lisäksi avaän, miten metsänpeiton käsitettä voi uudelleen tulkita Kuuluvaisen teoksessa folkloristiikkaan tukeutuen. Lopuksi tuon esille, miten naisen kehollisuus ja luonto luovat *Metsän peitossa* erottamattoman kohtalon, josta on lähes mahdotonta irrottautua.

## 2 Metsä alisteisena toimijana

### 2.1 Dystopiatroopit ja ekofeministisyys

Kuten johdannosta käy ilmi, *Metsän peitto* sijoittuu Valtio-nimiseen kaupunkiin, jonka keskiössä ovat naisten lisääntymisen säätely, ihmisten jako turvallisuusluokkiin ja metsän hillintä. Jokaisella kansalaisella on kansallisvelvoite toteutettavana, muutoin seuraa rangaistus. *Metsän peiton* maailma sijoittuu täten ei-toivottuun tulevaisuuteen, dystopiaan.

Saija Isomaan ja Toni Lahtisen (2017, 9–10) mukaan dystopiaperinne on kehittynyt traditionaalisella 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuoliskolla, ja kotimaiseen kirjallisuuteen se on kantautunut selkeästi vasta 1990-luvulla. Kotimaisissa dystopioissa synkkää tulevaisuutta kuvitellaan juuri Suomen luonnon keskelle (Isomaa & Lahtinen 2017, 11), eikä *Metsän peitto* ole poikkeus. Luontoon keskittyvistä kotimaisista dystopioista esimerkkeinä toimivat Emmi Itärannan *Teemestarin kirja* (2012) sekä Antti Tuomaisen *Parantaja* (2010).

Dystopiaperinteessä on tyypillistä, että inhimillinen ymmärrys kohdistuu yhteiskunnallisiin ja ekologisiin poikkeustilanteisiin sekä vaihtoehtoisiin tapoihin reagoida niihin (Isomaa & Lahtinen 2017, 7). Näin on myös *Metsän peitossa* Edla näkökulmassa, jossa on käynnistynyt sulkutila:

Nautin avoimen ikkunan äärellä aamupalaksi kuivia muroja ja kaupungin infokirjeen. Siinä kerrotaan, että Turun suojaustoimia tiukennetaan ja metsänmaata pyritään tuottamaan lisää. Lämpötila nousee edelleen ja vedestä tulee enemmän pulaa, joten säännötelyä muokataan vastaamaan resursseja. Maan kohoaminen on voimistunut entisestään, ja Itämeri jatkaa vetäytymistään arvioitua nopeammin. (MP, 38.)

Sen lisäksi, että Edlan todellisuudessa on sulkutila, käynnissä ovat myös luonnonkatastrofit ja ekokriisi. Teoksessa tuodaan esiin todellisuutemme ajankohtainen näkökulma, lämpötilan nousu ja meren pinnan kohoaminen. *Metsän peitossa* jatketaan Isomaan ja Lahtisen (2017, 7) sanoin jo pitkään nykykirjallisuudessa vireillä ollutta trendiä dystopioiden kuvailusta. Teos sijoittuu kahteen dystopiafiktion tarkempaan alakategoriaan, klassiseen dystopiaan ja ekodystopiaan.

Klassinen dystopia on syntynyt 1900-luvun alkupuoliskolla viittaamaan yhteiskuntakuvausten lajiperinteeseen ja historialliseen vaiheeseen, jossa kuvataan epätoivottavaa, alistavaa yhteiskuntajärjestelmää. Toinen merkittävä piirre on yhteiskuntaa vastaan suunnattu kapina. (Isomaa 2017, 20.) Klassiset dystopiat sijoittuvat usein tulevaisuuteen, jossa kerronta keskittyy yksilöllisyyttä tukahduttavassa ja vapaudettomassa yhteiskunnassa elävän päähenkilön

arkielämään. Kapinajuoni taas ilmenee siten, että yksi tai useampi henkilöahmo alkaa kyseenalaistamaan vallitsevaa yhteiskuntajärjestystä ja ryhtyy kapinalliseen toimintaan. (Isomaa 2017, 21.) *Metsän peitto* sisältää tyypilliset klassisen dystopian piirteet niin syntyvyyttä säätelevästä Valtiosta aina Edlan kyseenalaistukseen vapautta rajoittavia turvakeskuksia kohtaan. Edla kirjoittaa salaa kirjeen syntymättömälle lapselleen, toivoo löytävänsä puolisonsa Kristianin ja lopulta pakenee tämän avun saattamana.

Luonnon tilanteen lisäksi kotimaisissa dystopioissa käsitellään usein sukupuolten tasa-arvoon liittyvää kysymystä. Ihmisten väliset valtasuhteet ovat yksi klassisen dystopian ydinkysymyksiä, ja useassa teoksessa valta hahmotetaan sukupuolten välisenä taisteluna. (Isomaa & Lahtinen, 2017, 11–12.) *Metsän peitossa* valta ilmenee ekofeministisen tulkinnan puitteissa sekä luonnon että naisen alistamisessa, ja käsittelen näistä ensimmäistä:

Metsänmaa estää kaikkea kasvamasta. Se tainnuttaa esiin pyrkivät vehreät ja luonnon yritykset vallata muurin sisäistä aluetta. Sillä on yrmäkkä, sammaleinen haju, mutta sen huomaa vain silloin, jos menee oikein lähelle nuuhkimaan. (MP, 18.)

Sen lisäksi, että metsästä riistetty mustanharmaa ”metsänmaa” toimii keinona estää metsää kasvamasta, se on myös Valtion ajoneuvojen polttoainetta sekä katuja ja taloja suojaavaa ”bioasfalttia”. Metsän ei anneta versota itsestään, vaan ihmiset ovat valjastaneet sen käyttöönsä ja ottaneet häikäilemättä omakseen välittämättä seurauksista.

*Metsän peiton* voi asettaa myös ekodystopian genren alle. Ekodystopiat ovat syntyneet esimerkiksi 1960-luvun ympäristöherätyksen myötä (Isomaa & Lahtinen 2017, 10). Tällöin havahduttiin tietoisuuteen siitä, että teollisen tuotannon sivutuotteina muodostuu saasteita ja päästöjä, jotka ovat vakava uhka ekosysteemeille (Isomaa & Lahtinen 2017, 19). Ympäristöherätyksen jälkeiselle kirjallisuudelle tyypillinen motiivi onkin luonnon saastuminen (Isomaa 2017, 25). Kuten alaluvun ensimmäisessä sitaatissa tuodaan esille, Kuuluvaisen teoksessa metsä on rehevöitynyt, havupuiden määrä vähentynyt ja talvet kadonneet. Tämän lisäksi maan kohoaminen on voimistunut ja meret jatkaneet vetäytymistään.

Vaikka dystopiat sijoittuvat tulevaisuuteen, ne ottavat usein kantaa johonkin vallalla olevaan yhteiskunnan ilmiöön (Isomaa & Lahtinen 2017, 12). *Metsän peiton* tapauksessa keskiössä ovat ekokriisi, kuihtuvat metsät ja luontokato sekä aiemmin esille nostettu Itämeren tilanne. Isomaa ja Lahtinen (2017, 12) nostavat esiin Baccolinin ja Moylanin (2003), jotka puhuvat kanarialinnusta, joka varoittaa tulevaisuuden mahdollisesta yhteiskunnasta, jossa metsän tila on vaarassa. Jos emme toimi metsän puolesta nyt, saatamme olla vuonna 2084 Kuuluvaisen teoksen kaltaisessa tilanteessa.

## 2.2 Tuhoutuva luonto

Dystooppiset elementit näkyvät *Metsän peitossa* muun muassa tuhoutuvana luontona, mikä on yksi lajin tyypillisiä piirteitä (ks. Samola 2017, 38). Kuten olen aiemmin nostanut esille, *Metsän peitto* sijoittuu ilmastonmuutoksen aikaiseen ja sen jälkeiseen yhteiskuntaan, jossa luontokato on jo tapahtunut. Teoksen alkupuolella Ingrid pohtii menneisyyttä ja kadonneita talvia:

Haluaisin puhua lumesta ääneen ja selvittää, tietääkö joku siitä enemmän kuin minä. Minua kiinnostaa paljon, mutta pelottaa sitäkin enemmän. Täällä ei ole talvia, joita muistella, eikä lunta, jota sataa. On vain kesä, ikuinen ja kuuma. (MP, 20.)

Ingrid tuntee menetetyistä talvista ristiriitaisia tunteita. Hän tahtoisi tietää, miltä on tuntunut elää neljän vuodenajan keskellä, mutta samalla hän pelkää kuollakseen ottaa selvää. Ympäristötietoisuus ja -ongelmat ovatkin nousseet etualalle etenkin 2010-luvun kirjallisuudessa. Ympäristökysymyksistä ja ilmaston tilasta herääviä tunteita – kuten juuri Ingridin tapauksessa – kutsutaan ympäristötunteiksi tai vaihtoehtoisesti ilmastotunteiksi. (Pihkala & Helle 2022, 31.)

*Metsän peitto* on yksi esimerkki teoksesta, jossa myös itse henkilöhahmo kokee ympäristöahdistusta eikä ainoastaan tuo esille ilmastonmuutoksesta aiheutunutta luonnon tuhoutumista, jolloin reaktio muodostuisi mahdollisesti vain lukijassa. Itse ilmastonmuutos mainitaan sanana teoksessa yhteensä neljä kertaa, sekä Ingridin että Edlan näkökulmissa. Ingridin todellisuudessa ilmastonmuutos näkyy metsän tilanteen havainnointina Suopursu-operaatiossa, kun taas Edlan näkökulmassa metsän hillitsemisessä, jota tuleva pormestari aikoo harjoittaa.

Pihkala ja Helle (2022, 32) nostavat esille kerronnan tietyt keinot, joiden avulla ympäristökysymykset voivat tulla lähelle lukijaa esimerkiksi juuri henkilöhahmon tai kerronnan avulla. *Metsän peitossa* tämä näkyy Ingridin ja isoäidin välisenä suhteena. Isoäiti on ollut Ingridille väylä kuulla tarinoita vanhasta Turusta sekä metsistä, jotka vielä entisaikaan vihannoivat, mutta myös talvista, jotka lakkasivat olemasta:

Talvesta lakattiin puhumasta vuodenaikana sen jälkeen, kun eräänä vuonna lämpötila ei kertaakaan laskenut alle viiden plusasteen. Lunta satoi isoäidin mukaan viimeisen kerran tammikuussa 2034. (MP, 296.)

Uuden ilmaston myötä sanavarasto kaventuu, sillä sanoja entiselle ei enää tarvita. Esille nostetaan vuosi 2034, joka on vain kymmenen vuoden päässä teoksen julkaisuajasta. Tämä herättää lukijassa mahdollisesti sekavia ajatuksia siitä, jos teoksen ennuste pitääkin paikkaansa. Esille nousee kysymyksiä siitä, voisiko isoäidin kertomus todella tapahtua.

Kuuluvaisen teoksen kahdennessatoista luvussa käsitellään Metsämuseota, jonka keskuuteen on keinotekoisin keinoin istutettu entisen maailman metsän jäljennös. Metsän kasvua säädel-  
lään raskaasti, ja sen aluetta on rajattu kyltein. Ingridille paikka on ollut lapsena täynnä kau-  
neutta ja vihreää, mutta isoäiti on ajatellut Metsämuseosta eri tavoin:

Hän oli käynyt Metsämuseossa kerran eikä koskaan tahtonut mennä uudestaan. Ky-  
syin kummissani, miksi se sai hänet niin alakuloiseksi. Isoäiti kertoi surevansa, koska  
kaikki oli niin haaleaa. Tuoksut ja värit pelkkiä kopioita. Istutettu ja toisintoja jostain,  
mitä ihmisen ei pitäisi omine ehtoineen luoda. (MP, 63.)

Isoäidille Metsämuseo ei ole koskaan merkinnyt todellista metsää. Hänelle todellinen metsä  
on täynnä värejä ja sattumanvaraisuutta. Hänen ajatuksissaan ihmiset ovat alistuneet Valtion  
rakentamaan, väärään yhteiskuntaan. Lahtinen (2017, 79) viittaa Ulrick Beckiin, joka puhuu  
ympäristöriskien jälkeisestä riskiyhteiskunnasta. Tämä tarkoittaa sitä, että moderni teknologia  
luo sellaisia ekologisiin riskeihin liittyviä pelkoja, joita ihmiset itse tuottavat, hallitsevat ja  
pyrkivät vähentämään. *Metsän peitossa* juuri luonnon tuhoutuminen ja maailman keinotekoi-  
nen luonne tekevät Valtiosta riskiyhteiskunnan.

*Metsän peiton* tapauksessa metsää yritetään kontrolloida vangitseamalla siitä lasimaisen kuvun  
alle replika, jossa kuvaillaan suomalaisen metsän ihannetilaa kotoperäisiä lajeja myöten. Ky-  
seessä on kuitenkin haavekuva, joka ei vastaa Ingridin isoäidin aikana vallinnutta todelli-  
suutta. Metsämuseo on isoäidin sanoin ”pelkästään lasikuvun alle mahdutettu palanen siitä,  
mitä oli ja mitä pitäisi olla” (MP, 63). Tällöin isoäiti tuo ilmi, ettei keinotekoinen metsämuseo  
voisi koskaan vangita sitä maailmaa, jollainen oikea metsä aikoinaan oli. Metsää pakotetaan  
ihmisen kenties hyvätahtoisella aikeella keinotekoiseen asemaan.

## 2.3 Metsän tunteet

*Metsän peitossa* metsä kokee ihmistä kohtaan katkeruutta, sillä sen kasvua on estetty metsän-  
maalla. Ihmiselle – lukuun ottamatta Ingridiä – metsä näyttäytyy alistamisen ja hyödyntämi-  
sen arvoisena kohteena. Metsää ei nähdä arvokkaana luonto- ja virkistytymiskokemuksena  
vaan jonakin, joka jää ihmisen alapuolelle. Tämän seurauksena metsä lopulta kostaa ihmisille  
kokemansa vääryydet teoilla, joita kuvataan Edlan näkökulmassa seuraavasti:

Kivinen väylä muuttuu mukula mukulalta reheväksi poluksi, ja tienpalat sinkoavat il-  
maan. Koivujen valkeat varret vihloivat Linnankadun vanhojen rakennusten seinä, ah-  
nas köynnöskasvi nakertaa kirjaston ikkunanpieliä. Tärinän voimasta ikkunat pirstou-  
tuvat. (MP, 81.)

*Metsän peitossa* esiintyvää metsän vihaa ihmistä kohtaan voisi verrata esimerkiksi Aino Kallaksen *Pyhän joen kostoon* (1930). Kukku Melkas (2008, 137–146) nostaa esille, miten Kallaksen teoksen alku viittaa pian koittavaan ekokatastrofiin, mutta myös *Raamatun* Ilmestyskirjaan, jossa kaikki päättyy ”hävityksen kauhistukseen ja isoon parkuun”. Melkkaan mukaan Kallaksen teoksessa joki näyttäytyy päähenkilölle, Adam Dörfferille, sekä naisellisenä että hyödyntämisen arvoisena kohteena, kun taas rahvas kansa tahtoi pitää joen ennallaan. *Pyhän joen kostossa* korostetaan naisen ja luonnon alempiarvoisuutta mieheen, jolloin ihmisen ja luonnon kohtaaminen määrittyy tuhoavaksi. Murhanhimoisen Adam Dörffer särkee joen hiekkasärkän idyllin ja vahingoittaa (nais)luonnon rauhaa. Tällöin hoivaava äiti muuntautuu miehelle kostavaksi, vihaiseksi naiseksi. Aivan kuten *Metsän peitossa* luontoäiti muuntautuu voimakkaiksi köynnöksiksi.

*Metsän peitossa* metsän rauhattomuuteen voidaan kytkeä lisäksi Melkkaan (2008, 139) viittaus Genevieve Lloydin, joka nostaa esille Francis Baconin ajatuksen siitä, että feminiininen luonto olisi samaan aikaan mystinen ja kontrolloitavissa. Baconin näkemykset ovat vaikuttaneet pitkälti siihen, miten feminiininen rooli on rakentunut suhteessa tiedon määritelmiin ja tietämisen tapojen ihanteisiin. Sen lisäksi, että luonto tulisi valjastaa, sitä ympäröivä luonnontieteellinen kielikuvasto oli vahvasti erotisoitunut. Vaikka Kuuluvaisen teoksessa metsää ei varsinaisesti erotisoida, ”ahnas nakerrus” tuo esiin myös mahdollisuuden feminiiniseen rietauteen.

Melkas (2008, 137) tarkastelee *Pyhän joen kostoa* osana varhaisen ekofeministisen ajattelun juuria, jossa luonto ja naiseus kytkeytyvät yhteen. *Metsän peittoa* voidaan pitää lähes sata vuotta myöhemmin osana tätä jatkumoa, jossa joki on vaihtunut köynnöskasveiksi, jotka sinkoutuvat keskelle murenevaa Turkua tahtoen tuhota altaan kaiken. Metsän kokeman vihan lisäksi teoksesta on havaittavissa muita luonnon kokemia tunteita kuten surua: ”Otto huitoo puukolla pyökkiä, jonka oksat tahtovat ryöpytä nuotion ahmivaan suuhun. Puu huokaa hiljaa ja itkee tahmaisia kyyneleitä.” (MP, 233.)

Kun ei-inhimillisiin olentoihin kuten eläimiin tai luontoon liitetään inhimillisiä tunteita, voidaan puhua pateettisesta harhasta (Lummaa 2008, 58). Sekä viha että suru ovat tunteita, joita metsästä ei tavallisesti voisi havaita ihmiskäsityksellä. Sitaatissa Otto katkoo pyökin oksia, jotta ne eivät kurottaisi nuotion leikkeihin. Teko on puhtaasti itseks, Otto välittää ainoastaan siitä, etteivät oksat vaikuta nuotion äärellä oleskeluun. Puu kuitenkin kokee tuskaa puukon sivaluksesta. Jälkimmäisessä virkkeessä puulle rakennetaan kuin kasvot: silmät, joilla itkeä sekä suu, jolla huokaista.

Lummaan (2008, 58) mukaan inhimillisten piirteiden liittämistä ei-inhimillisiin olentoihin kutsutaan personifikaatioksi. Ei-inhimillisen inhimillistäminen on tyypillistä ihmiselle, mutta se on saanut osakseen myös kritiikkiä (Lummaa 2008, 60). Lummaa viittaa tällä pateettisen harhan käsitteen luojaan, John Ruskiin, joka on todennut, että luontoa inhimillistävä ilmaisu johtuu siitä, että runoilija tai kirjailija projisoi omat tunteensa luonnonilmiöihin. On siis mahdollista, että joko Ingrid tai teoksen tekijä peilaa luontoa kohtaan omaavia tunteitaan puun kokemaan kipuun.

Voidaan puhua myös lukemisen affektiivisuudesta, joka tarkoittaa vaikuttamiseen pyrkivää. Kun käsitellään ekokriittistä tai vaihtoehtoisesti ekofeminististä lukemista, kysymykset tunteista, erityisesti surusta ja huolesta, nousevat useimmiten esiin. (Lummaa 2008, 56.) Affektiivisuus liittyy ideologisiin pyrkimyksiin, joissa teksti toimii refentiaalisena, todelliseen maailmaan viittaavana (Lummaa 2008, 57). Kun *Metsän peitossa* pyökki ”huokaa hiljaa ja itkee tahmaisista kyyneleitä”, lukijassa herää todennäköisesti myötätuntoa ja toive toimia puun hyväksi.

On lisäksi kiintoisaa, että nimenomaan Otto – Ingridin romanttisen kiinnostuksen kohde – satuttaa pyökkiä. Voidaan tulkita, että vahingoittamalla puuta Otto satuttaa myös epäsuorasti Ingridiä. *Metsän peitossa* pari ei varsinaisesti päädy yhteen, mutta tällaisia toiveita on havaittavissa Ingridin puolelta. Ja koska Ingrid kokee syvää yhteyttä metsään, Oton teossa on puun kokeman tuskan kautta johdettavissa valta-asetelma, surun kautta alistaminen.

Kuuluvaisen teoksessa tullaan siis johtopäätökseen, että metsä on ihmisen lailla kokeva olento, jolla on ääni, toive ja tarve elää. Metsän armoton hyödyntäminen horjuttaa metsän kokemusta muuttaen sen armottomaksi ja ihmisiä syöväksi pedoksi. Ihmiset ovat menettäneet yhteyden luontoon, luoneet siitä vihollisensa ja ironisella tavalla kaltaisensa. Metsän tunteet myös vertautuvat vahvasti Ingridissä. Metsä todellakin vastaa niin kuin sille huudetaan.

### 3 Ruumiillistava metsä

#### 3.1 Valta-asetelmat ja naisen keho

Edlan todellisuudessa on kehittymäisillään sääntö, jonka mukaan jokaisen hedelmällisessä iässä olevan naisen on käytävä lisääntymiskartoituksessa ennen mahdollisen lapsen hankkimista. Tämä aiheuttaa paniikin Edlassa, joka on tullut raskaaksi kumppanilleen Kristianille juuri ennen turvakeskukseen pääytymistä. Taustalla kytee jatkuva pelko siitä, että joku saattaisi käsittää totuuden. Ingridin todellisuudessa samainen lisääntymissääntö on viety äärimmilleen:

”Lain voimaantulosta lähtien lisääntymislupa voidaan myöntää korkeintaan yhteen lapseen per synnyttäjää. Mahdollisen keskenmenon jälkeen on odotettava vähintään vuosi ja sen jälkeen haettava uutta lupaa protokollan mukaisesti. Kaikki lisääntymisluvat pitää jatkossakin anoa etuperäisesti. Poikkeuslupia jo alkaneisiin, luvattomiin raskauksiin ei enää anneta. Laittomat raskaudet harkinnanvaraisesti joko keskeytetään tai mikäli raskauden annetaan edetä valmiiksi, syntyvä lapsi sijoitetaan Valtion kasvatukseen”, mies jatkaa. (MP, 10.)

Ingridin todellisuudessa voidaan puhua lisääntymisen ankarasta säätelystä. Lisääntymisessä kiinnitetään huomiota vain synnyttäjien tilanteeseen, miehiin ei viitata sanallakaan. Naisille tehdään satunnaisia pakkoraskaustestejä aiempaa enemmän. Vauva voidaan lisäksi tappa kohtuun koska tahansa. Raskaus ei ole enää naisen oma päätös, vaan siitä on tullut Valtion tapa lisätä kontrollia. Vandana Shiva (1993, 25) puhuu reduktionistisesta tieteestä, joka on väkivallan lähde luontoa ja naista vastaan, sillä se alistaa ja hävittää niiden produktiivisuuden, voiman ja potentiaalin. Epistemologisten oletusten mukaan reduktionismi liittyy sen ontologisiin oletuksiin: yhdenmukaisuus mahdollistaa jonkin systeemin toimia vain osittaisen tiedon kanssa, jolloin objektiivisuus hämärtyy. Esimerkiksi metsä pienennetään kaupalliseksi puuksi, joka taas hyödynnetään selluloosaksi paperiteollisuutta varten. Tällöin vastakkain ovat produktiivisuuden kasvu ja elämän monimuotoisuuden tuhoaminen. (Shiva 1993, 26.)

Janis Birkeland (1993, 22) tuo esille, miten edelleenkin monessa kehittyvässä maassa naiset nähdään irtaimistona, jota voi vapaasti ostaa ja myydä. Monen valtion hallitus käyttää naisia luodakseen lisää sotilasvoimaa ja tuottaakseen kasvupohjaista kehitystä. *Metsän peitossa* reduktionismi yhdistyy siihen käsitykseen, että naisen keho pienennetään väylänä tulla raskaaksi, mikä taas on keino luoda uusia Valtion kansalaisia. Tällöin naisen keho on ikään kuin väline tuottaa ”raakamateriaalia” (Shiva, 1993, 26 & Birkeland 1993, 22). Ajatus reduktionismista näkyy myöhemmin myös Edlan tilanteessa. Edla on vain väylä lapsen saattamiselle maailmaan, eikä vauvaa ei tunnisteta hänen omakseen:

Nainen rypistää kulmiaan ja pyytää minua olemaan hiljaa. Hän liikuttaa anturia hitaasti vatsallani. Kurotan kohti näyttöä. Silloin nainen riuhtaisee anturin irti vatsaltani.

”Minä en valitettavasti voi näyttää sinulle. Vauvalla on kaikki hyvin”, hän sanoo. Hän ei sano *sinun vauvasi* vaan pelkkä *vauva*. (MP, 313, kurssiivit alkuperäiset.)

Samalla, kun Edlalta on riistetty hänen vauvansa, häneltä on riistetty myös äitiyden kokemus. Tässä tapauksessa äitiys, naisen kapasiteetti tuoda lapsi maailmaan – mikä on itsessään luova ja yhteistyötä vaativa prosessi – häivytetään. Äitiys muutetaan teolliseksi prosessiksi, jossa äidin ja lapsen symbioosia häiritään. Tällöin koko prosessi rationalisoidaan ja siirretään lääketieteen ammattilaisten vastuulle. Nainen objektivoidaan ja muutetaan passiiviseksi toimijaksi. (Mies 1999, 186.)

Tilannetta mutkistaa se, että Edlaa ei säästetä, vaan hänet aiotaan heittää metsänruoaksi vauvan synnyttyä. Tämä toisintaa patriarkaalista käsitystä siitä, että nainen ei ole ollut kokonainen subjekti vaan esimerkiksi eristettävissä, tutkittavissa ja poisheitettävissä oleva objekti (Mies 1999, 186). Näin on ollut Edlan tapauksessa, ennen vauvansa syntymää häntä pidettiin eristyksissä vailla ihmiskontakteja ja tietoa siitä, koska hän pääsisi pois. Ja vain ainoastaan siksi, että hänen vauvansa voitaisiin ottaa hyötykäyttöön.

Vauvan heittäminen metsänruoaksi yhdistyy maaäidin metaforaan, jota on esimerkiksi selitetty äidin kehosta muodostuvana ensisijaisena maisemana, jossa lapsi on yhtä ja johon myöhempi tilan hahmottaminen suhteutuu (Lahtinen 2008, 158). Lahtinen viittaa myös Andrea Blairiin, joka nostaa esiin väitteen, jossa ymmärrys omasta kehostamme määrittelee suhdettamme muihin kehoihin, tilaan ja luontoon. Blairin mukaan silloin kun heijastamme itseemme kulttuurisia normeja, ne heijastuvat myös tilaan, jossa seksualisoimme ja sukupuolitamme maiseman tai luonnon (Lahtinen 2008, 158). Näin Kuuluvaisen teoksessa äidin heittäminen metsänruoaksi muuttuu näin ruumiillistavaksi ja sukupuolitetuksi alistamisen kokemukseksi.

### 3.2 Metsänpeitto vai metsän peitto?

Suopursu-operaation edetessä alkaa vähitellen selvitä, että metsässä on jotain kummallista – osa tutkimusryhmän jäsenistä katoaa sen siimekseen, metsän peittoon. On kuin metsä puhuisi Ingridille epäsuorasti ja ottaisi tämän vähitellen valtaansa. Lukijan huomio kiinnittyy kuitenkin ilmaisun esittämismuotoon. Kyse ei olekaan perinteisestä ”metsänpeitosta” vaan metsän peitosta. Tarkastelen seuraavaksi, onko Kuuluvaisen teoksessa kyse perinteikkäästä metsänpeitosta vai jostakin muusta.

Kirjalliset kuvaukset metsästä juontavat juurensa niin kauas kuin Elias Lönnrotin vuonna 1840 julkaistuun *Kantelettaren* ensimmäiseen osaan. Metsä esiintyy kansanlyriikassa tyypillisesti aktiivisena toimijana kuten auttajana, opettajana tai suojan antajana. (Hämäläinen 2021, 47–48.) Metsä on kuitenkin toiminut myös vastakohtana ihmisyhteisölle (Hämäläinen 2021, 59–60). Laura Starkin (2006, 357) mukaan metsänpeitto on suomalaiseen tarustoon kuuluva kielikuva sekä uskomus, joka yhdistyy tapahtumiin kaukana tavallisesta elämästä. Metsänpeittoon joutuminen on jotakin kummallista ja tuntemattomassa ympäristössä tapahtuvaa.

Stark (2006, 358) lisää, että tyypillinen kokemus metsänpeittoon joutumisesta on ajatus ansasta, jolloin metsästä on mahdoton päästä pakoon. Tyypillinen tunne on myös näkymättömyys. Tämä näkyy Kuuluvaisen teoksessa siinä, miten kaupunki on suojattu muurilla, jotta metsä ei olisi näkyvässä ja täten olemassa sekä siinä, miten Ingrid ja Edla katoavat muiden ihmisten näköpiiristä.

Edellä mainittujen kummallisten piirteiden lisäksi Stark (2006, 358) tuo esille, miten metsänpeittoon joutunut saattaa nähdä kummallisia ihmisiä tai eläimiä, joista yksi on ”nainen, jonka hiukset ovat vihreää sammalta”. Tämä kytkeytyy esimerkiksi Kuuluvaisen teoksessa esitettyyn kuvaukseen, jossa Edla alkaa yhdistyä metsään:

Minä katson, kuinka metsä kasvaa, miten muurin luukuista työnnettyistä ihmisistä hiipuu minuus ja heistä tulee osasia luonnon loputtomaan. Kevään tullen huomaan, miten sammal kirii pohkeisiini, vaikka metsän peitossa minun piti voida pysyä ihmisenä ilman metsänmaatakin. Olen syönyt kaikki pillerit, joten raavin hädissäni metsää pois iholtani. (MP, 344.)

Koska metsä on kuin elävä olento, Edla ei pysty hylkimään sitä iholtaan. Hän alkaa kasvaa osaksi sitä, sulautua sen olemukseen. Kuvauksesta selviää, että Edla on ollut metsässä viikkoja, jopa kuukausia yksin, ilman ulkomaailman ihmisiä. Stark (2006, 361) ja Hämäläinen (2021, 54) esittävät, miten metsä on esitetty kansanuskossa vaarallisena paikkana, täydellisenä vastakohtana ihmisten maailmaan. Vaarallisuus ilmenee Starkin (2006, 362) sanoin kolmella tavalla. Ensin ansaan jäänyt kohtaa kummallisia antropomorfisia olentoja. Toiseksi henkilö alkaa ottaa metsän piirteitä itseensä muuttuen äänettömäksi ja passiiviseksi. Kolmanneksi henkilö kuulee toisten itkua tai huutoa, mutta on kykenemätön vastaamaan näihin, ja saa varoituksia antropomorfisilta olennoilta.

Kyseiset piirteet toistuvat pitkälti myös Kuuluvaisen teoksessa. Ingridin kulkiessa syvemmälle metsään hänen suhteensa vahvistuu siihen entisestään. Hän kuulee metsän kuiskauksia – personifikaatiivisia ääniä – kuin toisen olennon, joka ei ole ihminen, mutta puhuu

ihmismäisellä äänellä. Metsässä kulku vaikuttaa myös toisiin Suopursu-operaation henkilöihin: Oton käsi lakkaa toimimasta, Aala menettää ilonsa ja Julius kadottaa äänensä. Ingrid kysyy metsältä, miksi se tekee näin, mutta samalla kokiessaan suurta yhteyttä hän ei voi täysin tuomita kaikkea havaitsemaansa:

Metsä peittelee minua tuutulaulullaan. Olen tottunut sen kahahtelevaan unentuhinaan. Liikutan suutani sen tahtiin, hymisen metsän mukana. Me laulamme siitä, miten metsä suojelee itseään ja niitä, jotka se on valinnut peittonsa alle. (MP, 306.)

Ingridin kokema metsän peitto eroaa hieman perinteisestä metsänpeitosta. Ingridin todellisuudessa metsä suojelee niitä, jotka hyväksyvät sen luonteen. Voidaan tulkita, että Ingridiä luokun ottamatta muut Suopursu-operaatioon osallistuvat ovat pelänneet metsää niin paljon, että ovat joutuneet sen vietäväksi. Ingrid on taas isoäitinsä tarinoista oppinut, että metsä voi olla hyväkin, sen ei tarvitse olla julma. Metsään voi yhdistyä, löytää siitä voimaa.

Kuuluvaisen teoksessa metsän peiton kuvasto yhdistyy vahvasti ruumiillisuuden kokemukseen. Omasta kehostaan ei saa pitää kiinni, ruumiistaan ja sydämestään täytyy luopua, jotta voi tulla osaksi metsää. Täytyy haluta teoksessa esitettäväksi, metsän peitossa eläväksi mystiseksi ”tarunnaiseksi”, joka kerää voimiaan sen siimekseen saapuvilta ihmisiltä:

Juliuksen mukaan naista kutsutaan tarunnaiseksi, ja tämä teki sopimuksen metsän kanssa. Metsä antaisi tarunnaisen pysyä elossa ja ihmisenä, mutta tämän pitäisi kerätä voimansa metsään saapujilta, muurin toiselta puolelta poistujilta. Tutkijoilta, testiläisiltä, ruoantuottajilta, karkureilta. (MP, 171.)

Lukijana herää kysymys etenkin siitä, miksi metsään joutunut taruolento on nimenomaan nainen. Teoksen lopussa tosin selviää, että mystinen tarunnainen on itse asiassa entisessä Turussa elänyt Edla. Olisiko Kuuluvaisen teoksen tulkinta erilainen, jos metsään päätyneitä ihmisiä söisikin ravinnoksi ”tarunmies”, joka olisi ollut alun perin Edlan kumppani Kristian? On mahdollista, että metsään juurtuva maskuliinisuus antaisi vääränlaisen kontrastin, hylkivän mielikuvan, sillä miesolento ei voisi yhdistyä luontoon samalla tavalla kuin nainen. Toisaalta tämä rikkoisi käsitystä siitä, että nainen ja luonto ovat erottamattomasti yhtä.

Suomalaisen perinteen valossa voidaan siis esittää, että Kuuluvaisen teoksessa ”metsän peitto” on merkitykseltään hieman erilainen kuin kansantarun ”metsänpeitto”. Vaikka kummassakin käsityksessä piilee vaara, Kuuluvaisen teoksessa päähenkilöt, Ingrid ja Edla sulautuvat sen peiton alle, joskin eri tavoin. Ingrid kokee hyväksyntää metsältä isoäitinsä myötä, Edla muuttuu mystiseksi tarunnaiseksi. Kuuluvaisen teos tällöin rekonstruoi käsitystä metsän peitosta ja purkaa ajatus metsän puhtaasti vihamielisestä luonteesta.

### 3.3 Naisen ja metsän kohtalo

Tässä viimeisessä alaluvussa tarkastelen, miten Ingridin ja Edlan kohtalot eroavat toisistaan. Pohdin, onko metsän peiton alle jääminen osa itsensä löytämistä vai puhtaasti ekofeminististen premissien loukkuun jäämistä. Edlan todellisuudessa hänen vauvansa on riistetty, ja hänet on heitetty metsään surman suuhun. Metsä kuitenkin ottaa Edlan huoviinsa ja alkaa versoa itseään tämän ihoon. Vuodet kuluvat, Edla jää välitilaan. Hän kysyy metsältä, miksi se ei ota häntä helmoihinsa. Ja viimein metsä vastaa:

*Koska sinä et tahtonut tulla omakseni vaan valitsit pysyä ihmisenä. Tahdoit olla luuta ja nahkaa, sisuskaluja, ja sillä lailla sinä valitsit oman kirouksesi. Minun peittoni alle pääsevät ne, jotka ovat äiti maita, luonnonsylejä, emoja kaikille eläville eivätkä vain itsekkäille ihmislapsilleen. (MP, 345, kursiivit alkuperäiset.)*

Edla ei päässyt metsän peittoon, sillä hän tahtoi pitää kiinni omasta ihmisyydestään, omasta maallisesta, likaisestakin kehostaan. Lahtinen (2008, 167) esittää, että kehollisuus yhdistyy lähes automaattisesti eläimellisyyteen, josta koko länsimainen historia on pyrkinyt irtautumaan. Hän lisää, että luontosuhdettamme ovat pitkään muovanneet ruumiillisuuden ja henkisyiden dikotomiat. Lahtisen mukaan esimerkiksi *Raamatun* luomiskertomukseen ei sisälly ajatusta ihmisten ja eläinten kehityksellisestä jatkuvuudesta, joten koemme samalla olevamme eläimiä ja ei-eläimiä.

Metsä esittää äitiyden ja sen vaalimisen kuin kirouksena. Metsän suhtautumista voisi verrata luomiskertomuksen langenneeseen naiseen (ks. Lahtinen 2008, 169). Edla on kuin syntinen hänen raskautensa tähden, hänen kehoaan ei nähdä luonnollisena osana elämää vaan saastaisena, turmion tielle ja kauas metsän peitosta kantavana.

Huomio kiinnittyy metsän sanavalintoihin kuten ”äitimaa” ja ”emo”, jotka viittaavat feminiinisyteen. Voidaan siis tulkita, että kenties miehet eivät pääse lainkaan metsän peiton alle, sillä heissä ei ole tarpeeksi luontoyhteyttä. Mutta samalla metsä antaa ilmi, että nainen ei saa kokea olevansa äiti. Näin häneltä riistetään samalla yksi merkittävistä naiseuden kokemuksista – tulla raskaaksi. On kuin nainen riittäisi metsälle vain yhdellä tavalla, feminiinisenä luontoäitinä, jossa luonnon ja naiseuden rajat häivytetään.

Birkeland (1993, 24) puhuu ”androsentrisestä premissistä”, jossa maskuliinisuuden ja feminiinisuuden arkkityypit jakaantuvat radikaalisti. Ajatuksen mukaan nainen yhdistyy luontoon, sillä kummankin tehtävänä olisi palvella miestä. Mutta koska metsässä ei ole miehiä, sillä

heitä ei hyväksytä metsän peiton alle, Edla palvelee vain metsää. Voidaan myös tulkita, että metsä käyttää Edlaa alistaessaan samanlaista reduktionismia kuin sen ajan Turussa.

Ingridin kohtalo on monimutkaisempi. Aluksi hän etsii kuumeisesti ulospääsyä metsästä ja yrittää poistaa kasveja iholtaan. Sitten hän kuulee totuuden operaatiossa mukana olleelta Leealta, joka paljastaa valehdelleensa ystävydestä: tämä on seurannut Ingridiä päästäkseen itse metsän peittoon ja käyttänyt häntä hyväksi. Sen lisäksi selviää, että Leean isoisa on aikoinaan tappanut Ingridin äidin. Viha ja katkeruus yhdistyvät metsän kautta Ingridissä, joka alkaa myöntyä yhä enemmän metsän tahtoon:

Muistoistani tulee luhtalemmikkejä, tunteistani maitohorsmia. Kukkien juuret lyövät lävitseni maahan, ja minä ymmärrän, ettei minun tarvitse enää ikinä unohtaa mitään. Metsä lupaa säilyttää kaiken, versoa siitä, kuka olen. (MP, 356.)

Toisin kuin Edlan tapauksessa, Ingrid saa säilyttää minuutensa, sillä hänen yhteytensä on erilainen. Hän ei kanna sisällään lasta ja myöntyy luopuvansa ruumiistaan. Metsälle Ingrid on täydellinen äitimaa, tarpeeksi luonnonmukainen, mutta ei liian eläimellinen, jotta hänen olisi mahdollista yhtyä metsään. Lahtinen (2008, 171) viittaa Mihail Bahtiin, joka puhuu groteskista ruumiista, jossa esimerkiksi ihmis- ja kasvihahmojen sulautuessa toisiinsa syntyy ole-massaolon ikuista liikettä.

Mutta sen sijaan, että Ingridin ruumis olisi valmis hedelmöittymään tullakseen raskaaksi, se ”versoaa” luonnon lailla. Metsän peiton yhdistyessä Ingridiin ruumiillisuuden kokemus häivyttyy, katse siirtyy Ingridin mieleen – eli dikotomisessa mielessä juuri ihmisen eläimestä erottavaan henkeen. Ainoa, mikä Ingridissä voi enää hedelmöittyä, on puhtaasti luonto. Hänet on vapautettu Valtion ohjaavasta reduktionismista, siirretty metsän vallan alle.

Metsä kaikessa itsekkyydessään hyväksyy Ingridin. Teos päättyy epilogissa ”Metsän peitto” seuraavalla virkkeellä: ”Metsä halaa minua, ja minä halaan takaisin” (MP, 361). Viha ja minuuden riisto on vaihtunut lempeyteen ja hellyyteen, luonnon feminiiniseen kosketukseen. Ingrid on samaan aikaan vapaa ihmisyydestä, mutta myös juurtuneena ikuisesti luontoon.

Tällöin naisen kohtalona on irrottautua kehonsa kahleista ja kiinnittyä metsään. Suurimpana seikkana on se, että onko valmis luopumaan vapaaehtoisesti omasta eläimellisyydestään ja sulautumaan metsään antaen sen hoivata. Voidaan siis sanoa, että Kuuluvaisen teos ilmentää naiseuden ja metsän nivoutuvan pitkälti toisiinsa, jolloin ekofeministinen käsitys naisen ja luonnon yhteydestä toteutuu.

## 4 Lopuksi

Olen tässä tutkielmassa pohtinut tapoja, joilla naiseus ja metsä nivoutuvat yhteen Linnea Kuuluvaisen teoksessa *Metsän peitto*. Olen asettanut teoksen dystopiakirjallisuuden alle, joka antaa tilaisuuden tarkastella luontoon ja naiseuteen liittyviä elementtejä erityisesti ekofeministisestä näkökulmasta. Olen tuonut ilmi, miten *Metsän peitto* ilmentää pitkälti ajatusta, että naiseus ja luonto ovat erottamattomia.

Vaikka ekofeministit kokevat, että naiseuden ja luonnon välillä on yhteisiä äitiyteen viittaavia syntyprosesseja, nämä roolit ovat lopulta dualistisia ja patriarkaalisia rakenteita ylläpitäviä. *Metsän peitto* toistaa näitä rooleja usealla eri tavalla, ja täten toimii esimerkkinä teoksesta, joka toisentaa ajatusmaailmaa siitä, että nainen ja luonto ovat sorrettavissa. Sekä luontoa, että naista kohtaan käytetään reduktionismia, puhdasta hyödyntämismekanismia, mikä aiheuttaa kummassakin osapuolella tahdon taistella vastaan. Sekä metsä että naiseus esitetään tunteellisesti olentoina. Metsä näyttää tunteensa raivolla, Edla ryhtyy kapinaan ja Ingrid toivoo löytävänsä tien metsän peittoon.

Metsä osoittautuu ihmisen – etenkin miehen vihollisena, joka täytyy hiljentää. Mutta tämän lisäksi Kuuluvaisen teos myös ilmentää sitä, että luonto ja metsä ovat väyliä löytää itsensä ja versoutua metsän mukana. On vain taivuttava metsän tahtoon, luovuttava maallisesta kehoistaan, jotta voi sopuisasti asettua sen peiton alle. Vain tällöin voi muovautua luonnon toivomaksi maaäidiksi.

Koska tutkimukseni keskittyy vain Kuuluvaisen teokseen, olisi hedelmällistä pohtia rinnakkain toista kotimaista metsään sijoittuvaa teosta, jonka keskiössä ovat naiset ja vertailla tuloksia. On hyvin mahdollista, että toisenlaisessa teoksessa nainen ei versoudu metsään samalla voimakkuudella ja pyrkii murtamaan pitkälle juurtuneita käsityksiä. Joka tapauksessa *Metsän peitto* toimii yhtenä esimerkkinä teoksesta, jonka voisi sijoittaa kotimaisten ekofeminististen romaanien jatkumoon.

## Lähteet

MP = Kuuluvainen, Linnea 2024: *Metsän peitto*. Helsinki: Gummerus.

Campbell, Andrea 2008: *New Directions in Ecofeminist Literary Criticism*. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/kutu/detail.action?docID=1107240> [haettu 6.3.2025]

Gaard, Greta Claire 1993: Living Interconnections with Animals and Nature. Teoksessa *Ecofeminism*. Ed. Greta Gaard. Temple University Press, 1–12. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt14bt5pf.4> [haettu 6.3.2025]

Birkeland, Janis 1993: Ecofeminism: Linking Theory and Practice. Teoksessa *Ecofeminism*. Ed. Greta Gaard. Temple University Press, 13–59. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt14bt5pf.5> [haettu 6.3.2025]

Helle, Anna & Pihkala, Panu 2022: *Kirjallisuuden tunteet ja ekokritiikki. Empiirinen ekokritiikki*. Joutsen: Kotimaisen kirjallisuudentutkimuksen vuosikirja, 31–50. <https://doi.org/10.33346/joutsensvanen.114413> [haettu 6.3.2025]

Hämäläinen, Niina 2021: *Sorsat täällä soittelevi*. Kirjallisuudentutkimuksen Aikakauslehti Avain, 17(4), 46–63. <https://doi.org/10.30665/av.97524> [haettu 6.3.2025]

Isomaa, Saija & Lahtinen, Toni 2017: Kotimaisen nykydystopian monet muodot. Teoksessa *Pakkovaltioista ekodystopiaan. Kotimainen nykydystopia*. Toim. Saija Isomaa & Toni Lahtinen. Joutsen / Svanen: Erikoisjulkaisuja 2, 7–16. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201705156413> [haettu 6.3.2025]

Isomaa, Saija 2017: Maailma ilman miehiä. Marjaana Aumaston *Rikas, laiha ja kaunis* yhden sukupuolen dystopiana. Teoksessa *Pakkovaltioista ekodystopiaan. Kotimainen nykydystopia*. Toim. Saija Isomaa & Toni Lahtinen. Joutsen / Svanen: Erikoisjulkaisuja 2, 17–36. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201705156413> [haettu 6.3.2025]

Kanerva-Ural, Outi 2003: *Olemme kaikki samaa tähtien ainetta. Brita Polttilan lyriikka ja proosa ekofeminismin valossa*. Väitöskirja. Taideaineiden ja antropologian laitos. Kirjallisuus. Oulu: Oulun yliopisto.

Korhonen, Katariina 2024: ”Piikaiseni Aalo, tuletkos sudeksi suolle”: Naisihmissuden erityispiirteet Aino Kallaksen teoksessa *Sudenmorsian*. Kandidaatintutkielma. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Tampere: Tampereen yliopisto.

- Lahtinen, Toni & Lehtimäki, Markku 2008: Johdatus ekokriittiseen kirjallisuudentutkimukseen. Teoksessa *Äänekäs Kevät: Ekokriittinen Kirjallisuudentutkimus*. Toim. Toni Lahtinen & Markku Lehtimäki. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 7–28.
- Lahtinen, Toni 2008: Sylissä höyryää elävä maa: Maa naisena Timo K. Mukan teoksessa *Maa on syntinen laulu*. Teoksessa *Äänekäs Kevät: Ekokriittinen Kirjallisuudentutkimus*. Toim. Toni Lahtinen & Markku Lehtimäki. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 156–182.
- Lahtinen, Toni 2017: Tarina suuresta vedenpaisumuksesta. Risto Isomäen *Sarasvatin hiekkaa* ilmastofiktiona. Teoksessa *Pakkovaltioista ekodystopiaan. Kotimainen nykydystopia*. Toim. Saija Isomaa & Toni Lahtinen. Joutsen / Svanen: Erikoisjulkaisuja 2, 73–87. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201705156413> [haettu 6.3.2025]
- Lummaa, Karoliina 2008: Risto Rasan surulliset linnut. Ekokriittisen tulkinnan mahdollisuuksia. Teoksessa *Äänekäs Kevät: Ekokriittinen Kirjallisuudentutkimus*. Toim. Toni Lahtinen & Markku Lehtimäki. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 50–72.
- Melkas, Kukku 2008: Apokalypsista uuteen luonnonjärjestykseen. Aino Kallaksen ”Pyhän joen kosto” ekologisena kannanottona. Teoksessa *Äänekäs Kevät: Ekokriittinen Kirjallisuudentutkimus*. Toim. Toni Lahtinen & Markku Lehtimäki. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 136–155.
- Mies, Maria & Shiva, Vandana 1993: Introduction: Why We Wrote This Book Together. Teoksessa *Ecofeminism*. Ed. Maria Mies & Vandana Shiva. London: Zed Books, 22–35.
- Mies, Maria 1993: New Reproductive Technologies: Sexist and Racist Implications. Teoksessa *Ecofeminism*. Ed. Maria Mies & Vandana Shiva. London: Zed Books, 174–197.
- Morris, Pam 1997: *Kirjallisuus ja feminismi: Johdatus feministiseen kirjallisuudentutkimukseen*. Toim. ja suom. Päivi Lappalainen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Pecoraro, Maria, Grénman, Miia, Lappalainen, Roni, Räikkönen, Juulia, Sääksjärvi, Ilari & Uusitalo, Outi 2023: *Planetaariset rajat: Kirjallisuuskatsaus kulutuksen ja biodiversiteetin välisistä yhteyksistä. Kulutustutkimus.Nyt*, 17(1–2), 9–33. <https://doi.org/10.54333/kulutustutkimus.127427> [haettu 6.3.2025]
- Samola, Hanna 2017: Unet, dystopia ja Siniparran talo Tiina Raevaaran romaanissa *Eräänä päivänä tyhjä taivas*. Teoksessa *Pakkovaltioista ekodystopiaan. Kotimainen nykydystopia*. Toim. Saija Isomaa & Toni Lahtinen. Joutsen / Svanen: Erikoisjulkaisuja 2, 37–53. <https://www.doria.fi/handle/10024/143750> [haettu 6.3.2025]

- Shiva, Vandana 1993: Reductionism and Regeneration: A Crisis in Science. Teoksessa *Ecofeminism*. Ed. Maria Mies & Vandana Shiva. London: Zed Books, 22–35.
- Stark, Laura 2006: *The Magical Self. Body, Society and the Supernatural in Early Modern Rural Finland*. FF Communications Vol. CXXXVIII No. 290. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.
- Stearney, Lynn 1994: *Feminism, ecofeminism, and the maternal archetype: Motherhood as a feminine universal*. *Communication Quarterly*, 42(2), 145–159.  
<https://doi.org/10.1080/01463379409369923> [haettu 6.3.2025]
- Stenius, Marjo-Riikka 2006: *Ota höyhen tai käpy - se on avaimesi metsän oveen: Ekosentrisen katse Sari Peltoniemen Hirvi-teoksen maailmankuvaan ja mytologisuuteen*. Väitöskirja. Taideaineiden ja antropologian laitos. Kirjallisuus.Oulu: Oulun yliopisto.
- Murphy, Patrick D. 2023: Ecofeminism and literature. Teoksessa *The Routledge Handbook of Ecofeminism and Literature*. Ed. Douglas A. Vakoch. London: Routledge, 1–14.  
<https://www-taylorfrancis-com.ezproxy.utu.fi/reader/read-online/65a64732-60ff-462b-ac20-6307e75c702b/book/epub?context=ubx> [haettu 6.3.2025]